

COMMERCE-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

om

Fabrikernes och Manufacturernes ställning år 1833.

Stormächtigste, Allernädigste Konung!

Enligt Eder Kongl. Maj:ts Nådiga Instruktion för Dess och Rikets Commerce-Collegium, åligger det Collegium att, sedan erforderliga statistiska uppgifter och upplysningar inkommit, till Eder Kongl. Maj:t afgifva underdånig Berättelse om förhållandet med Fabrikerne, Slöjderne och Handtverkerierne i Riket för det föregående året. Då likväl den i flere delar af Riket detta år härjande farsot vållat, att nyssnämde statistiska uppgifter från vissa orter icke förr än nyligen blifvit i fullständigt skick till Collegium aflemnade, har Collegium icke varit i tillfälle att, förr än nu, den anbefallda Berättelsen i omnämnda ämnen för år 1833 i underdånighet afgifva.

I öfverensstämmelse med Collegii förlidet åt afgifne Berättelse, har Collegium trots de ämnen, som utgöra föremål för denna Berättelse, höra uppfattas under 3:ne hufvudpunkter, nemligen Fabriker och Manufaktur; Väfveri-närningen, betraktad såsom föremål för den enskilda husfliten jemte andra husslöjder, samt slutligen Handtverkerier.

För att tillika lemna en allmän öfersigt af hvad som i denna underdåniga Berättelse förekommer, har Collegium låtit uppgöra och får härjemte i underdånighet bifoga en Tableau, Litt. A., hvilken visar Fabrikernes och Manufaktur-verkstädernas antal, dervid sysslosatte arbetare, tillverkningarnes värde, mängden och slagen af de väsendtligaste fabriksvaror, som år 1833 åstadkommits, samt jemförelse emellan de förhållanden, som i berörde afseenden ägde

INLEDNING

TILL

Commerce-Collegii underdåniga berättelse om förhållandet med fabriker, manufakturer och handtverkerier i riket. – Stockholm : J. Hörberg, 1832-1858.

Täckningsår: 1830-1857.

Innehåller en årlig förteckning över patent (motsv.) åren 1830-1834. Patent benämndes Privilegia exclusiva fram till 1834 då den svenska patentlagen kom.

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. D, Fabriker och manufakturer.

Kommerskollegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1859-1912.

Täckningsår: 1858-1910.

Innehåller en årlig förteckning över patent åren 1858-1884. År 1885 inrättades det första svenska patentverket, Kongliga Patentbyrån, vilken övertog registrering av patent.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960.

S. 6: Tab. 5. Fabrikernas tillverkningsvärde 1836-1895.

Kommerskollegii underdåniga berättelse om fabrikernas och manufakturernas ställning år 1833.

Digitaliserad av Statistiska centralbyrån 2010.

Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

**Commerce-Collegii underdåniga Berättelse
om Fabrikernes och Manufakturernes ställning år 1833**

INNEHÅLL

Underdånig berättelse

	Sid.
Inledning.....	1.
1:o Klädesfabrikerne.....	2.
2:o Etoffts-fabrikerne.....	4.
3:o Bomulls- och Linneväfnads-Fabrikerne.....	4.
4:o Mekaniska Bomulls-spinnerierne.....	6.
5:o Cattuns-tryckerierne.....	7.
6:o Segel- och Tältduks-fabrikerne.....	7.
7:o Siden-Fabrikerne.....	7.
8:o Band-Fabrikerne.....	8.
9:o Färgerierne.....	9.
10:o Socker-raffinerings-fabrikerne.....	9.
11:o Tobaks- och Snusfabrikerne.....	9.
12:o Läderfabrikerne.....	10.
13:o Fabrikerne för tillverkning af Glas eller de så kallade Glasbruken.....	10.
14:o Pappersbruken.....	11.
15:o Jerngjuterierne.....	12.
16:o Oljeslagerierne.....	12.
17:o Porcellainsbruken.....	13.
18:o Såpsjuderierne.....	13.
19:o Porter-tillverkningen.....	13.
20:o Fabrikerne för åstadkommande af Mekanisk Redskap.....	13.
21:o Stilgjuterierne.....	14.
Övrig Tillverkning.....	14.
Väfveri-näringen, betraktad såsom föremål för den enskilde husfliten, jemte andre husslöjder.....	15.
Handtverkerierne.....	17.

Sammandrag för År 1833

Jemförelse-Sammandrag för Åren 1832 och 1833

- Litt. A. General-Sammandrag öfver de vid Manufacturerne befintlige Stolar och Arbetare samt Tillverkningsvärdet för åren 1832 och 1833
- Litt. A. Vid Fabrikerne har, under loppet af åren 1832 och 1833, blifvit tillverkadt
- Litt. B. Förteckning på de Fabriks-anläggningar, för hvilka tillstånds-resolutioner blifvit af Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium utfärdade åren 1832 och 1833
- Litt. C. Förteckning på Privilegia Exclusiva, som blifvit af Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium utfärdade år 1833
- Litt. D. Sammandrag af de från Magistraterna till Kongl. Commerce-Collegium inkomne förteckningar öfver Handverkare med deras Gesäller, Lärlingar och andre vid arbetet skattskrifne personer för År 1833
- Litt. E. Sammandrag af de från Magistraterna till Kongl. Commerce-Collegium inkomne förteckningar öfver Idkare af sådana Näringar, som ej kunna bestämdt hänföras till Handel eller Handverk och icke heller lyda under Hall-Rätt, för År 1833
- Litt. F. Uppgift på den Bevilling, hvartill Handverkare och Idkare af sådane Näringar, som hvarken kunna bestämdt hänföras till Handel eller Handverk och icke eller lyda under Hall-Rätt, uti Rikets Städer blifvit taxerade för år 1833, enligt de från Magistraterna inkomne Förteckningar
- Litt. G. Sammandrag af de Förteckningar öfver Handverkare på Landet, hvilka inkommit till Kongl. Commerce-Collegium för år 1833

COMMERCE-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

om

Fabrikernes och Manufacturernes ställning år 1833.

Stormäktigste, Allernädigste Konung!

Enligt Eder Kongl. Maj:ts Nådiga Instruktion för Dess och Rikets Commerce-Collegium, åligger det Collegium att, sedan erforderliga statistiska uppgifter och upplysningar inkommit, till Eder Kongl. Maj:t afgifva underdånig Berättelse om förhållandet med Fabrikerne, Slöjderne och Handtverkerierne i Riket för det föregående året. Då likväl den i flere delar af Riket detta år härjande farsot vållat, att nyssnämde statistiska uppgifter från vissa orter icke förr än nyligen blifvit i fullständigt skick till Collegium aflemnade, har Collegium icke varit i tillfälle att, förr än nu, den anbefallda Berättelsen i omförmälda ämnen för år 1833 i underdånighet afgifva.

I öfverensstämmelse med Collegii förlidet åt afgifne Berättelse, har Collegium trots de ämnen, som utgöra föremål för denna Berättelse, höra uppfattas under 3:ne hufvudpunkter, nemligen Fabriker och Manufaktur; Väfveri-närningen, betraktad såsom föremål för den enskilda husfliten jemte andra husslöjder, samt slutligen Handtverkerier.

För att tillika lemna en allmän öfersigt af hvad som i denna underdåniga Berättelse förekommer, har Collegium låtit uppgöra och får härjemte i underdånighet bifoga en Tableau, Litt. A., hvilken visar Fabrikernes och Manufaktur-verkstädernas antal, dervid sysslosatte arbetare, tillverkningarnes värde, mängden och slagen af de väsendtligaste fabriksvaror, som år 1833 åstadkommits, samt jemförelse emellan de förhållanden, som i berörde afseenden ägde

rum nämnde år och de som inträffade år 1832; hvarjemte Collegium, rörande Handtverkerierne, låtit upprätta särskilde sammandrag af infortrade uppgifter öfver antalet af Gerningsmän på Landet i hvarje Län; Handtverkare i Städerna, med deras arbetare, samt idkare af sådane Näringar, hvilka ej kunna bestämdt hänföras till Fabriker eller Handverk; äfvensom angående den bevillning till Kongl. Maj:t och Kronan, som blifvit dem i och för rörelsen berörde år påford.

Hvad sålunda först angår Fabriks- och Manufactur-näringen, hvilken år 1833 bedrefs vid 2,020 verk och inrättningar samt sysslosatte 13,908 arbetare; torde det i Näder tillåtas Collegium att nu, likasom tillförene skett, upptaga och genomgå hvarje hufvudsaklig del deraf särskildt, i följande ordning:

1:o *Klädesfabrikerne.* Desse verk utgjorde år 1833 till antalet 101 st., hvarvid begagnades 528 väfstolar och 3,135 arbetare, och vid jemförelse af förhållandet i dessa afseenden år 1832 finnes, att antalet af Fabrikerne förstnämnde år blifvit minskadt med 4, men af väfstolar ökad med 45 och af arbetare med 241. Sammantagne tillverkningen uppgick till 658,675 alnar, hvaraf omkring två tredjedelar utgjorde fint och medelfint kläde, och den återstående delen groft kläde. Värdet å hela produktionen är upptaget, beräknadt efter circa 5 R:dr B:co per aln, till 3,283,294 R:dr, hvilket öfverstiger det för år 1832 uppgifne med 265,227 R:dr. Tillökningen i fabrikationen, sistlidet år, har egentligen sträckt sig till fint och groft kläde, hvaremot tillverkningen af medelfint kläde något minskats. Af hela klädesfabrikationen i Riket har ensamt i Norrköping åstadkommits 391,869 alnar, bestående till största delen af fint och medelfint kläde; hvilken varumängd, uppskattad till 2,502,501 R:dr, öfverstiger den år 1832 derstädes åstadkomne med 23,045 alnar, och de Fabriker i berörde stad, hvarest de betydligaste tillverkningarne ägde rum, bedrefvos af Bolaget Söderberg & Arosenius, Assessoren C. Arosenius, Bolaget Vougt & Wetterling, samt Fabriksidkarne Christian Lenning, J. J. Schubert och Abr. Arosenius, hvilkas tillverkningar berörde år uppgingo i värde, den förstnämndes till nära 200,000 R:dr och de öfriges till emellan 100,000 och 150,000 R:dr hvardera. Att, på sätt i denna och flere föregående underdåniga Berättelser är visadt, Norrköping fortfarande utmärker sig såsom den förnämsta Fabriksstad i Riket, torde väl i första rummet härleda sig från dess förträffliga läge för anläggning af vattuverk och begagnande af mekaniska inrättningar, men det gemensamma nit och omsorgsfulla bemödande för Fabriksnäringens utveckling och förkofran, som Norrköpings Fabrikanter städse ådagalagt, har äfven ofelbart väsendtlig moha bidragit till det fördelaktiga resultat, som nyss nämndt är.

Vid de i Stockholm inrättade Klädesfabriker har sammantagne tillverkningen utgjort 99,650 alnar egentligt kläde, hvaraf öfver hälften varit af gro slag, samt 16,935 alnar andra diverse ylleväfnader, alltsammans beräknadt värde till 393,735 R:dr B:co. Tillverkningen af kläde härstädes har sålunda berörde år minskats med 10,824 alnar, i förhållande till det år 1832 uppgifne

tillverkningsbelopp; men kvantiteten af åstadkomne andra ylleväfnader har i det närmaste varit lika med den, som för det föregående året blifvit uppgifven. Bland Stockholms Klädesfabrikanter hade P. C. Dählström, Öbergs Euka & Comp., P. & L. D. Lamm samt J. G. Pfeiff de största tillverkningarne, af hvilka den förstnämde uppgick i värde till 56,838 R:dr och de öfriges till något mindre.

Uti de 10 Städer i Riket, med undantag af Norrköping och Stockholm, hvarest Klädesfabriker år 1833 voro i gång, utgjorde tillverkningen sammantagen 111,415 alnar, hvaraf 51,200 alnar boy; och hade dessa tillverkningar hufvudsakligen åstadkommits: i Nyköping för ett värde af 104,104 R:dr; i Halmstad för 68,133 R:dr och i Alingsås för 36,030 R:dr.

Bland de på särskildte orter å Landet anlagde 9 Klädesfabriker, må här endast såsom förnämligast omnämnas de i Linköpings och Carlstads Län befintlige, hvaraf de förre berörde år lemnade en tillverkning af 17,703 alnar, mest finare kläde, skattade till 95,583 R:dr, och de sednare åstadkommo 16,011 alnar groft kläde, värderade till 40,236 R:dr.

Till förbrukning vid Fabrikerne och för andre behof inom Landet, har år 1833 blifvit införtullad: gröfre ull 1,268,198 \mathcal{L} samt finare ull 25,759 \mathcal{L} , och då dessa kvantiteter jemföras med införsels-beloppet af samma vara år 1832, finnes, att förstberörde år inkom till Riket, af gröfre ull 134,878 \mathcal{L} och af det finare slaget 6,521 \mathcal{L} mer än året förut. Den sålunda öfverskjutande importen af grof ull år 1833 kan väl till någon, fast mindre del, anses härröra från Fabrikerne större behof af grof ull i och för deras samma år med 18,440 alnar ökade tillverkning af groft kläde; men otvifvelaktigt har den fortskridande tillverkningen af ylleväfnader i enskilde hushåll till den sålunda ökade importen hufvudsakligen föranlett, särdeles som någon betydlig minskning i den vanliga tillgången på grof ull inom Landet samma år icke inträffat. Det ökade införselsbeloppet af finare ull år 1833 var deremot, i förhållande till produktionen af fina kläden, som öfversteg den för år 1832 åstadkomne med 16,645 alnar, så obetydligt och till frambringande af sistnämnde ökade quantum kläde, så otillräckligt, att det endast ådagalägger, huruledes den finare ullkulturen inom Landet äfven sistlidet är vunnit en ökad utveckling, och gifver anledning till vidare förhoppning, att den tidpunkt icke är långt aflägsen, då inhemska behofvet af fin ull skall kunna af egna tillgångar inom Landet fyllas.

Såsom en mindre vanlig tilldragelse må i sammanhang härmed nämnas, att år 1833 utfördes från Sverige till utrikes ort 25,365 \mathcal{L} ull af gröfre slag, hvarförutan 664 alnar kläde samma år exporterades.

I afseende på de förlagslån af Manufaktur-Diskonten, som blifvit nedannämnde klädesfabriks-idkare i Näder tillagde, och hvilka lån af dem år 1833 ännu innehades nemligen: J. P. Söderberg & Arosenius i Norrköping, för införskaffande af ett nytt slags dekaterings-machiner: Vougt & Wetterling i sam-

ma Stad, för inrättande af sednast uppfunne machinerier till åstadkommande af finare kläden, samt P. & L. D. Lamm i Stockholm för utvidgande af dess tillverkning utaf kommisskläden, får Collegium i underdånighet anmäla att, efter den kännedom om desse inrättningars beskaffenhet Collegium tagit, desamma under berörde år varit i full och ändamålsenlig gång, och att de vilkor, hvarunder dessa lån få på bestämd tid innehafvas, sålunda blifvit behörigen iakttagne.

Slutligen anser Collegium sig, i afseende på Klädesfabrikationen, ej böra lemna obemäldt, att densamma icke allenast, på sätt ofvan anfördt är, ökats i anseende till kvantiteten, utan äfven i hänseende till kvaliteten gjort betydliga framsteg, hvilket Collegium haft tillfälle inhämta af de prof på tillverkningarne, som från Fabrikerne blifvit infordrade. Den naturliga följden häraf har varit, att afsättningen å inhemska kläden ökats och blifvit lifligare i nästan alla delar af Riket; hvadan ock den klagan öfver bristande afnämare till inhemskt kläde, som tillförene ofta spordes, småningom upphört.

2:o *Etoffts-fabrikerne.* Tillverkningen vid desse Fabriker, 7 till antalet, utgjorde, år 1833, 42,434 alnar, bestående hufvudsakligen af flanell och flaggduk, alltsammans i värde upptaget till 32,696 R:dr, hvilket med 6,029 R:dr öfverstiger värdet å dylika tillverkningar inom Landet år 1832. Flanell-tillverkningen har ock, i följd af de, på sätt den sist afgifne underdåniga Berättelsen omförmäler, af Fabrikanterne vidtagne anstalter blifvit betydligen förbättrad, hvilket genom företedde prof på sistlidet år tillverkad flanell å Fabrikanterne Öbergs och Dihlströms Fabriker blifvit tillförlifligen ådagalagdt. Af bombasin har, churu denna tillverkning allmänligen förbrukas, år 1833, liksom året förut, ej något blifvit tillverkad, utan har hela inhemska behofvet deraf måst hämtas från utrikes orter; hvadan ock importen af denna vara år 1833 uppgick till 756,933 alnar, värderade till 356,718 R:dr. Och så länge Fabrikanterne icke finna sig lugade eller äro i tillfälle att förskaffa sig de machinerier, som för kamulls-spånad i andra Länder begagnas, utan fortfara såsom hittills att antingen låta inom Landet bereda och spinna för hand sådant garn, som för deras fabrikation erfordras, eller ock från utrikes ort till högt pris inköpa kamullsgarn, är ej att vänta det kamullsväfnads-tillverkningen inom Sverige kan hinna till någon särdeles högre ståndpunkt, än hvarpå den för närvarande sig befinner. De machiner för ofvananförde ändamål, som, på allmän bekostnad, blifvit införskrifne och till Fabrikanterne aflätne, men af dem sedermera till Direktören vid Ullsorteringsverket L. Centner försålde, hade under loppet af år 1833 icke hunnit af honom uppsättas och iordningbringas, så att någon spånad med dem berörde år kunnat företagas.

3:o *Bomulls- och Linneväfnads-Fabrikerne.* Vid de berörde år här i Riket i gång varande 46 Fabriker af detta slag, har tillverkningen uppgått till 945,752 alnar diverse egentliga väfnader, samt 60,908 stycken dukar, alltsam-

mans i värde upptagit till 415,163 R:dr, och om dermed jämföres tillverkningsbeloppet af dylika varor år 1832, finnes, att produktionen af så beskaffade tillverkningar år 1833 öfverskjutit den föregående året åstadkomne med icke mindre än 306,346 alnar egentliga väfnader och 12,253 st. dukar, till ett sammantaget värde af 132,823 R:dr. Såsom ett bevis på betydligheten af den sålunda inträffade tillökningen, må anföras, att tillverkningen år 1832 öfversteg i värde den året förut åstadkomne med endast 12,634 R:dr; och till ofvannämnde hastiga tillväxt har hufvudsakligen bidragit, att, vid de i Götheborgs Stad och Län inrättade Bomullsväfnadsfabriker, der tillverkningen för 2 år tillbaka eller år 1831 i värde utgjorde tillsammans blott 24,994 R:dr, fabrikationen år 1833 uppgått till 245,308 alnar egentliga väfnader och 52,020 dukar samt i värde till 126,994 R:dr.

Den största qvantiteten bomullsväfnader tillverkades år 1833 vid A. L. Lamms & Comp. Fabrik i Stockholm, samt vid A. v. Reis fabrik, Aronsdal kallad, i Götheborgs Län, hvarest förfärdigades å den förre fabriken 331,782 alnar, i värde upptagne till 96,486 R:dr, och vid den sednare 133,820 alnar, uppskattade till 62,258 R:dr. Af Damast och Dräll tillverkades betydligaste qvantiteten vid Majoren m. m. Friherre H. von Steijerns fabrik i Wadstena, der fabrikationen utgjorde 4,207 alnar; och vid den fabrik för åstadkommande af samma slags väfnader, som Abraham Björkegren i Nyköping inrättat och för hvars bedrivande han erhållit ett mindre lån af manufaktur-medlen, hade väl år 1833 tillverkningen icke uppgått till det belopp, som året förut producerades, men fabriken fortfor likväl, ehuru i smått, att drifvas.

Af Bomullsväfnader införtullades, år 1833, för ett värde af 539,421 R:dr, och exporterades 11,227 alnar, skattade till 9,801 R:dr. Importen öfversteg således den för år 1832 uppgifne med 55,604 R:dr, och värdet å exporterade Bomullsväfnader uppgick till mer än dubbelt, i förhållande till det belopp, som år 1832 utfördes.

Sistlidet år infördes utländske Linneväfnader för ett värde af 87,031 R:dr, hvilket med 6,222 R:dr understeg import-värdet år 1832, hvaremot förstnämnde år utfördes af Linnevaror 154,903 alnar, upptagne i värde till 79,264 R:dr eller för 24,142 R:dr mer än år 1832. Och då, vid jämförelse emellan exporten och importen af slike tillverkningar år 1833, det visar sig att, i det hela taget, importen samma år öfversteg exporten med ett värde af endast 7,767 R:dr, så finnes deraf, att afsättningen å inhemska Linnetillverkningar år 1833 varit lifligare än året förut, då importen öfversteg exporten med ett värde-belopp af 38,131 R:dr.

Ehuru, på sätt ofvan anfördt är, Bomullsväfnadsfabrikerne år 1833 betydligt tilltagit i verksamhet samt, enligt hvad här vidare kommer att visas, tillverkningen af Bomullsväfnader i enskilda hushåll inom landet äfven ökats, har likväl importen både af bomull och särdeles af bomullsgarn, berörde år, varit mindre än införsels-beloppet deraf år 1832. Sistlidet år införtullades, af bom-

ull 793,728 Z , och af bomullsgarn 975,982 Z , hvaraf 102,521 Z färgadt, så kalladt Turkiskt rödt garn, hvilka kvantiteter understigit 1832 års import, af bomull, med 36,564 Z , och af bomullsgarn, med 140,052 Z . Orsaken till en sådan minskad import af dylika varor under en tidpunkt, då inhemska behovet deraf varit större än förut, torde böra härledas derifrån att importen af bomull och bomullsgarn år 1832 öfversteg införsels-beloppet deraf år 1831 med icke mindre än 377,424 Z , hvaraf större delen garn, och att, i följd deraf, behållningen af dessa varor ifrån år 1832 varit tillräcklig att fylla det quantum, som, utöfver 1833 års import-belopp, för bomullsväfverierne sistberörde år erfordrats.

Af Lin införtullades sistlidet år 6,581 LZ , oberäknadt ett större parti, utgörande 26,439 LZ sjöskadadt Lin, som strandat på Svenska kusten, utgörande alltsammans i värde 36,685 R:dr. Exporten af inhemskt Lin uppgick till 2,495 LZ , skattade till 9,361 R:dr och öfversteg sålunda export-beloppet år 1832, nära dubbelt, eller med 1,245 LZ .

4:o *Mekaniska Bomulls-spinnerierne.* I den mon tillverkningen och förbrukningen af inhemska bomullsväfnader tilltagit, hafva äfven, på de sednare åren, fullkomligare inrättningar för åstadkommande af bomullsgarn blifvit inom landet anlaggda, hvarigenom äfven tillverkningen af denna vara betydligt tilltagit, icke blott i hänseende till dess kvantitet utan äfven till dess godhet och finhet. År 1833 förfärdigades vid de här i Riket befintlige 7 Bomulls-Spinnerifabriker, 308,250 Z Bomullsgarn, och om ifrån denna summa drages tillverknings-beloppet 1832, utgörande 198,392 Z , kvarstår ett quantum af 109,858 Z , som sistlidet års tillverkning öfverskjuter den, som året förut blifvit åstadkommen. Jemföres åter 1833 års Spånadsbelopp med tillverkningen år 1829, då den utgjorde 84,775 Z , finnes huruledes denna fabrikation, under den korta tiden af mindre än 5 år, blifvit mängdubblad. Och såsom ytterligare bekräftelse på vigten och fördelen af fullkomliga och ändamålsenliga machineriers användande i fabriksrörelser, må här nämnas, att den vid Strömma hemman utmed Carlshamn, med omsorg och efter nyaste utländska modeller, inrättade mekaniska Spinneri-inrättning, ehuru endast på andra året i gång, redan år 1833 lemnat en produktion af 98,143 Z garn, hvilket tillverknings-belopp icke kunnat af något bland de öfrige inhemske spinnerierne, berörde år, upphinnas. Näst efter Strömma mekaniska Spånads-fabrik, hade samma år de betydligaste tillverkningarne blifvit åstadkomne vid spinneriet Gamlebo-Kullen i Elfsborgs Län, der Spånadsbeloppet uppgick till 83,003 Z samt vid det Handlanderne Hennig och Busch tillhörige Spinneri, Mariædal kalladt i Götheborgs Län, hvarest tillverkningen utgjorde 54,170 Z . Och då, efter hvad för Collegium känt är, åtskillige andra spinneri-inrättningar i större scala och med begagnande af de nyaste utländska uppfinningar i denna väg äro under anläggning, visar sig all anledning till den förhoppning, att omförmälde industrigren skall innan kort göra ytterligare och ännu betydligare framsteg här i landet.

5:o *Cattuns-tryckerierne*. Äfven vid desse inrättningar, 7 till antalet, har tillverkningen år 1833 betydligt ökad, hvilket kan inhemtas deraf att, då år 1832 trycktes endast 28,442 alnar Cattun och 49,304 dukar, uppgick tillverkningen sistlidet år till 66,872 alnar cattunsväfnad och 94,915 dukar, samt öfverstege sålunda med öfver dubbelt belopp tillverkningskvantiteten under det föregående året. Fabriks-Bolaget A. L. Lamm & Comp., hvarom här förut är nämnt, har vid dess Cattunfabrik i Stockholm år 1833 verkställt tryckning af 55,655 alnar Sitz och Cattun samt 40,441 dukar, hvilken tillverkning vida öfverstiger hvad vid något af de i Riket befintlige öfrige Cattunstryckerier blifvit berörde år åstadkommet. Af uppviste prof på vid denna fabrik tryckte väfnader, har Collegium inhämtat att äfven cattun-tillverkningen förbättrats, hvarigenom af-sättningen af dylika inhemska fabriker blifvit lifligare och sålunda föranledt till den här ofvan anmärkte tillökningen i produktionen under sistlidet år.

6:o *Segel- och Tältduks-fabrikerne*, hvilkas antal utgjorde 8, hafva år 1833 äfven varit i ökad verksamhet. Tillverkningen uppgick berörde år till 227,510 alnar segelduk och 21,280 alnar tältduk, alltsammans i värde upptaget till 140,712 R:dr, samt öfverstege sålunda produktionen af dessa varor år 1832, i kvantiteten med 44,620 alnar och i värde med 26,396 R:dr. Den betydligaste tillverkningen ägde sistlidet år rum vid Bolaget Gibson & Keilers i Götheborgs Län inrättade Fabrik, hvarest förfärdigades 132,672 alnar segelduk, i värde uppskattade till 77,366 R:dr.

Oaktadt en sålunda inom Riket ökad tillverkning af Segelduk, uppgick importen år 1833 af denna vara, som är till införsel från utrikes ort, med undantag af Finland, förbjuden, till 16,269 alnar, eller till mångdubbelt högre belopp än det, som år 1832 införtullades, hvilket synes utmärka att den inhemska segeldukens beskaffenhet eller pris ännu föranleder behof af den utländska varan. Och då Hampa utgör den egentliga beståndsdelen af Svensk segelduk, torde i sammanhang härmed böra nämnas, att år 1833 införtullades af förstnämnde vara 8,214 *Skå*, hvilken kvantitet understiger med 3,519 *Skå*, hvad af detta råämne år 1832 till Riket infördes. Detta förhållande, eller att importen af Hampa år 1833 varit betydligt mindre än införsels-beloppet år 1832, änskönt åtgången af samma vara förstnämnde år varit vida större, så väl vid Segelduks-fabrikerne, som Replagerierne, kan icke anses härleda sig från en motsvarande ökad produktion af Hampa inom landet, enär inhemska odlingen af denna växt snarare af- än tilltagit, utan torde endast förklaras derigenom, att af de partier Hampa, som inkommo år 1832 och hvilka tredubbelt öfverstege import-beloppet år 1831, ett oanvändt öfverskott till år 1833 uppkommit, som lemnat tillgång på erforderligt råämne för oförmäldte fabrikers ökade tillverkningar samma år.

7:o *Siden-Fabrikerne*. Tillverkningen vid desse inrättningar, hvilka bedrifvas endast i Stockholm och voro år 1833 till antalet 22 stycken, utgjorde berörde år 129,107 alnar Taft och andra diverse sidenväfnader, samt 106,375

st. dukar, alltsammans i värde upptaget till 477,645 R:dr, och vid jämförelse häraf med tillverkningsbeloppet år 1832 finnes, att fabrikationen förstnämnde år minskades, hvad de egentliga väfnaderna angick, med omkring 10,500 alnar, men ökades i afseende på antalet af dukar med nära 10,000 stycken. I följd af den sålunda åstadkomne tillökning i antalet af förfärdigade dukar, har ock, oakadt den anmärkta minskning i tillverkningen af siden-ångods, värdet å sammantagne produktionen år 1833, öfverstigit det för år 1832 års tillverkning upptagne med 6,032 R:dr. Såsom ett eget förhållande må här äfven anmärkas att minskningen i tillverkningen egentligen sträckt sig till de enkla och minst kostsamma väfnadsslagen, såsom slätt Taft, af hvilken vara, ehuru till mångfaldiga behof allmänt förbrukad, tillverkningen icke uppgått till fullt hälften af hvad deraf år 1832 fabricerades; då deremot produktionen af dyrbarare sidenväfnader betydligt tilltagit. Och att tillverkningen af Sammet och Felb ännu icke blifvit närmare föremål för inhemska industrien, finnes deraf, att hela fabrikationen berörde år utgjorde af Sammet 63 alnar och af Felb 165 alnar.

Inporten af Silke år 1833 uppgick till 31,619 ℔ eller 1,757 ℔ mindre, än hvad af denna vara året förut införtullades, och af utländska Siden och halfsiden väfnader infördes förstnämnde år för ett värde af 126,836 R:dr, som sålunda med 12,176 R:dr öfverstiger värdet å importerade sidenvaror under loppet af år 1832.

Sistlidet år exporterades, hufvudsakligen på Finland, Svenska sidenvaror, bestående i släta väfnader och dukar, för ett värde af 13,809 R:dr, hvilket värde understeg export-beloppet år 1832 med 8,243 R:dr.

Den Sidenfabrik, som år 1833, likasom de föregående åren, lemnade den största tillverkningen, ägdes och bedrefs af Bolaget Mazér & Comp., hvarest förfärdigades 24,940 alnar diverse väfnads-ångods och 9,864 st. dukar m. m., alltsammans värderadt till 75,498 R:dr. Dernäst utmärkte sig, för de betydligaste tillverkningarne, Fabrikanterne Schönherr & Lundgren, Fagerlund & Comp., Schüek samt Sjöbeck & Comp.

8:o *Band-Fabrikerne*: af sådane smalare sidenband, hvilka styckewis uppskattas, har väl fabrikationen år 1833 ökats; men deremot har tillverkningen af dyrbarare band, hvilka efter alntal värderas och afyttras, minskats, så att, i stället för att värdet å band-tillverkningen i det hela taget år 1832 uppgick till 80,099 R:dr, fabrikationen år 1833 är uppskattad till endast 73,295 R:dr.

De sistnämnde år införtullade utländska band uppgingo i vikt till 9,764 ℔ , öfverstigande 1832 års import-quantum med 1,241 ℔ ; men som deraf ett större parti bestod af bomulls- ylle- och linneband af mindre värde, så understeg värdet å de år 1833 importerade band, det för 1832 års import beräknade tullvärde, med 38,141 R:dr. Exporten af band år 1833 uppgick till 746 ℔ , bestående mest af linneband, hvilka i värde äro upptagne till 3,381 R:dr.

Vid

Vid Grösshandlaren Eman. Stenbergs Fabrik tillverkades sistnämnde år, liksom de föregående åren, den största quantiteten band, uppgående till 9,651 stycken, värde 31,346 R:dr.

9:o *Färgerierne.* Färgerilönen vid de i Riket anlagde 277 Färgeri-inrättningar, hvarom de inkomne uppgifternas tillförlitlighet icke kan behörigen controlleras, har år 1833 utgjort 405,262 R:dr, och sålunda med 44,105 R:dr understigit hvad i och för färgning af väfnader och garn år 1832 beräknades. I Norrköping har kostnaden för färgning af dylika varor, utöfver hvad för eget fabriksbehof erfordrats, uppgått till 70,573 R:dr, och i Borås har färgrelönen utgjort 42,296 R:dr, men i Stockholm endast 33,788 R:dr. Bland de på Landet inrättade Färgerier, har största tillverkningen ägt rum vid Handlanderne Grönvall & Röhs i Götheborgs Län inrättade Färgeriverk, der färgning af 90,000 \mathcal{L} bomullsgarn blifvit åstadkommen, i värde upptagen till 36,000 R:dr.

10:o *Socket-raffinerings-fabrikerne.* Vid desse verk, som år 1833 utgjorde till antalet 25 stycken, har tillverkningen af Raffinad och Melis minskats, men af Lump- och Pudersocker samt Sirop betydligt ökats, hvarförutan af så kalladt Kaksocket, deraf ej något tillverkades år 1832, blifvit år 1833 åstadkomne 460,320 \mathcal{L} . Sammantagne tillverkningen uppgick sistnämnde år till 5,201,090 \mathcal{L} Socker och 3,167,084 \mathcal{L} Sirop, i värde upptagne till 1,993,208 R:dr; och öfversteg fabrikationen af Socker och Sirop år 1832 i quantiteten med 798,683 \mathcal{L} och i värde med 152,715 R:dr.

Sistlidet år införtullades 11,569,736 \mathcal{L} rått oraffineradt Socker, eller 1,505,969 \mathcal{L} mera än hvad af denna vara år 1832 importerades.

Exporten af Socker och Sirop utaf inhemsk förädling, har deremot, oakadt den Tull-ersättning, som derföre är medgifven, år 1833 likasom året förut, minskats. Sistlidet år utfördes, hufvudsakligen till Finland, 329,840 \mathcal{L} Socker och Sirop, hvilka quantiteter understiga de år 1832 exporterade Socker-tillverkningar med 101,938 \mathcal{L} .

Det betydligaste Socker-raffineringsverk ägdes och bedrefs år 1833 vid Götheborg, af Handlanderne Nonnen & Lorents Konkursmassor, hvarest tillverkningen uppgick till 1,596,938 \mathcal{L} Socker och Sirop, i värde upptagne till 331,717 R:dr. Dernäst var fabrikationen af dylike varor störst vid Bolaget Magnus & Comp. Sockerbruk i Götheborgs Stad och vid Th. Aspelins Fabrik i Stockholm.

11:o *Tobaks- och Snusfabrikerne.* Fabrikationen vid desse verk, till antalet 80 stycken, uppgick år 1833 till 3,118,045 \mathcal{L} diverse sorter Tobak och Snus, alltsammans i värde beräknadt till 880,107 R:dr. Tillverkningen berörde år öfversteg sålunda den år 1832 åstadkomne, i vigt med 140,546 \mathcal{L} och i värde med 41,647 R:dr. Den sålunda uppkomne tillökning i produktionen har

hufvudsakligen sträckt sig till Kardustobak och Snus, hvaremot tillverkningen af Rulltobak och Cigarrer minskats. Af oförädlade tobaksblad och stjelkar införtullades år 1833 ett quantum af 2,920,151 ℔ eller 501,986 ℔ mera än hvad af samma slags varor år 1832 infördes; och af förädlad karfvad och spunnen Tobak samt Snus importerades sistlidet år 31,579 ℔ , jemte 181,225 st. Cigarrer; hvaremot exporten af här i Landet åstadkomne så beskaffade tillverkningar uppgick till 183,921 ℔ Tobak af åtskilliga slag, jemte 940 st. Cigarrer samt 30,660 ℔ Snus, alltsammans i värde beräknadt till 160,614 R:dr, eller i det närmaste lika belopp, som år 1832 utförtullades.

Vid Th. A. Aspelius Fabrik i Stockholm förädlades år 1833 den största kvantiteten Tobak, uppgående till 520,961 ℔ , i värde ansedde till 156,782 R:dr.

12:o *Läderfabrikerne.* Dessa hafva med hvarje år tilltagit i verksamhet. År 1833 bereddes vid de i Riket då befintlige 211 Fabriks-garfverier 834,896 ℔ Säl- och Smorläder samt 82,651 st. skinn, för ett sammantaget värde af 554,907 R:dr, och denna tillverkning öfversteg sålunda produktionen år 1832, i kvantiteten med 83,324 ℔ och i värde med 35,719 R:dr.

Sistlidet år infördes 54,976 ℔ beredt läder, som öfverstiger importbeloppet deraf året förut med 15,865 ℔ , och exporterades af sådan tillverkning 1,008 ℔ , eller nära nog lika stor kvantitet, som år 1832 utfördes.

Importen af oberedda hudar och skinn, uppgick år 1833 till 1,574,996 ℔ , hvilken kvantitet öfverstiger med 313,184 ℔ hvad af dylika varor år 1832 införtullades; och då importbeloppet af oberedda hudar, under sistnämnde år, öfversteg det år 1831 införde quantum af samma vara med 845,070 ℔ och införseln deraf endast under 2:ne års tid sålunda ökats med öfver 1,000,000 ℔ , kan man deraf, i förening med det förhållande, att årligen betydliga kvantiteter kött, smör och talg till Riket införas, finna af huru stor vigt det är, att söka befrämja och upphjelpa boskapsafveln i Riket.

Den betydligaste Läderfabrik bedrefs sistlidet år af Fabriks-iddkaren Johan Westin Jacobsson i Stockholm; och bereddes vid denna inrättning 202,884 ℔ Sälläder, i värde ansedde till 144,487 R:dr.

I sammanhang med uppgifterna rörande Läderfabrikernes tillverkningar torde böra omförmälas förhållandet med inhemska Saffians-tillverkningen. År 1833 bereddes 21,427 Saffiansskinn, uppskattade till 44,298 R:dr, af hvilken tillverkning största kvantiteten var åstadkommen vid nyssnämnde Johan Westin Jacobssons Fabrik här i Staden och hade berörde år uppgått till 13,765 Saffiansskinn, uppskattade till 38,914 R:dr.

13:o *Fabrikerne för tillverkning af Glas* eller de så kallade *Glasbruket*, hvilka till antalet utgjorde 13 st., hafva år 1833 åstadkommit en tillverkning af 2,950 kistor Taffel- och annat fönsterglas, värderade till 138,387 R:dr, samt diverse sorter glaskärl för ett värde af 161,661 R:dr, eller tillsam-

mans 300,048 R:dr, hvilken värdesumma understiger den å tillverkningen för år 1832 uppgifne, med 2,502 R:dr.

Vid *Johannisholms Glasbruk* i *Fablu Län*, hvilket verk äges af Herr *Presidenten Friherre af Nordin* och *Bruksidkaren Kinman*, har år 1833 största tillverkningen blifvit åstadkommen. Värdet å densamma uppgick till 41,518 R:dr.

Samma år införtullades diverse sorter glasvaror och deribland 506,361 bouteiller, för ett sammantaget värde af 92,208 R:dr, hvilket värdebelopp öfverstiger importen år 1832 med 16,170 R:dr; och härrör denna skillnad hufvudsakligen från det betydliga antal af bouteiller, som år 1833 till Riket inkom och hvaraf hvarje år en ökad mängd importeras. Exporten af glastillverkningar sistnämnde år uppgick deremot endast till ett värde af 3,463 R:dr, eller till 4,350 R:dr mindre, än hvad af dylika varor år 1832 utfördes.

14:o *Pappersbruken*. Disse inrättningar utgjorde år 1833 ett antal af 93 stycken och lemnade en tillverkning af 199,629 ris diverse papperssorter, 5,706 lispund förhydningspapper och papp samt 75,075 st. präss- och takpapper, alltsammans i värde upptaget till 580,951 R:dr. Denna tillverkning öfversteg sålunda produktionen år 1832, i kvantiteten med 2,978 ris vanligt papper och 45,905 stycken präss- och takpapper samt i värde med 7,029 R:dr. Importen af utländskt papper utgjorde 4,546 ris, eller 1,438 ris mera, än hvad af sådan vara år 1832 införtullades; hvaremot af inhemsk tillverkning exporterades 38,908 ris papper af åtskillige slag, hvilken kvantitet, i värde ansedd till 90,439 R:dr, öfversteg exportbeloppet år 1832 med 1,804 ris.

Collegium har förut i underdånighet fästat *Eder Kongl. Maj:ts Nådiga uppmärksamhet* på *Pappersbruks-idkaren Sunnerdahls* förtjenst, att vara den förste, som här i Riket med betydlig uppoffring tillegnat sig de i vissa andra Länder, särdeles *England*, nu mera allmänt begagnade förbättrade machiner och metoder vid papperstillverkningen.

Med begagnande af de utaf honom år 1832 i fullfärdigt skick bragta så beskaffade machiner, har *Sunnerdahl* vid sitt *Pappersbruk Klippan* i *Christianstads Län* år 1833 åstadkommit en fabrikation, som vida öfversteg tillverkningen vid något annat *Pappersbruk* i Riket. Vid detta verk förfärdigades sistnämnde år 21,439 ris papper, värderade till 76,926 R:dr eller 5,182 ris mera än hvad deraf år 1832 tillverkades. Och får Collegium, i afseende på det förlagslån af *Manufaktur-Diskontfonden*, som *Bruksidkaren Sunnerdahl* bekommit för bedrivande af denna inrättning, i underdånighet anmäla icke allenast att berörde verk, på sätt nyss nämndt är, under år 1833 varit i full gång och verksamhet, utan äfven att det papper, som derstädes åstadkommits, befunnits af utmärkt godhet och finhet; hvadan sålunda de vilkor, hvarunder Lånet blifvit meddeltd, under berörde år af innehafvaren behörigen iakttagits.

Näst efter tillverkningen vid nyssnämnde inrättning var produktionen störst å Grycksbo Pappersbruk i Falhu Län, hvilket verk äges af Bergs-Rådet Muncktell, och hvarest fabrikationen ifrågavarande år uppgick till 7,686 ris diverse sorter papper; och är all anledning att tillverkningen vid detta Pappersbruk kommer att betydligt ökas, sedan de nyare mekaniska inrättningar för pappersberedning, om hvars införskrifning ägaren af nämnde verk gått i författning, hunnit blifva uppställda och ändamålsenligt använde.

15:o *Jerngjuterierne.* Vid de 2:ne inrättningar af detta slag, som för år 1833 blifvit hos Collegium anmälde, nemligen ett i Stockholm och ett i Helsingborg, och hvilka till Hall-Rätterne uppgifvit sine tillverkningar, har år 1833 gjutgods blifvit åstadkommet för ett värde af 96,703 R:dr, eller 6,292 R:dr mindre än tillverkningsvärdet år 1832; men då, på sätt Collegium tillförne i underdånighet anmält, flere Jerngjuterier inom Landet finnas, hvilkas tillverkningar icke uppgifvas till Hall-Rätt, utan, såsom ansedde ägande gemenskap med Jernbruksrörelsen i allmänhet, anmälas i Bergs-Collegium, kan af ofvannämnde uppgifter någon slutsats icke dragas om rätta förhållandet med Jerngjuteriet i Riket och om den ställning, hvaruti denna handtering rätteligen sig befinner.

Vid de här ofvan omnämnde 2:ne Jerngjuterier, hade största tillverkningen ägt rum vid det Gjuteriverk, som äges af Bruksidkaren S. Owen i Stockholm, hvarets gjutgods blifvit förfärdigadt för ett värde af 88,683 R:dr.

16:o *Oljeslagerierne,* hvilkas antal år 1833 utgjorde 43 st., hafva samma år lemnat en tillverkning af 88,547 kannor Lin- och Rololja samt 65 kannor Kummin-olja, jemte 1,950 *Sk&K* Oljekakor, alltsammans värderadt till 148,389 R:dr. Denna fabrikation öfversteg 1832 års tillverkning, i quantiteten med 21,862 kannor Olja och 506 *Sk&K* Oljekakor, samt i värde med 38,785 R:dr; och har af ofvan uppgifne produktion, största quantiteten blifvit åstadkommen vid de å Landet i Götheborgs Län anlagde 3:ne oljeqvarnar, hvaraf den ena tillhör Handlanden Hennig och de 2:ne andra ägas af Handlanden Del Banco i Götheborg. Vid desse verk prässades sistlidet år 50,720 kannor Olja, för ett värde af 96,938 R:dr, hvilket utgör omkring två tredjedelar af hela produktionsvärdet år 1833.

Af Hampolja, hvilken vara inom Riket icke tillverkas, införtullades år 1833, 240,461 kannor samt af Ros- och Linolja 60,625 kannor, hvilka sammantagne quantiteter öfverstiga importen af dylika varor år 1832 med 22,423 kannor. Och exporterades förstnämnde år Linolja och Oljekakor för ett värde af 14,084 R:dr.

Importen af Ros-, Lin- och Hampfrö, under samma år, utgjorde 5,548 tunnor, hvaribland hufvudsakligast Linfrö, eller omkring lika mycket som året förut; hvaremot exporten af samma slags varor, som för år 1832 är uppgifven till endast 239 tunnor, år 1833 uppgick till 12,290 tunnor, i värde beräknade

till 110,616 R:dr. Och då en så betydlig tillgång på råämnen för Oljefabrikationen inom Landet funnits, men densamma, i stället att vid Oljeslagerierne användas, i dess oförädlade skick till utrikes ort afyttrats, under en tid då importen af ofvannämnde slags Oljor med hvarje år ökats, gifver ett sådant förhållande all anledning till det omdöme, att inhemske Oljefabrikationen, ehuru i tilltagande, ännu icke vunnit den uppmärksamhet, som vore att önska och som sannolikt skulle leda både till allmän och enskild fördel.

17:o *Porcellainsbruken.* Vid de i Riket befintlige 2:ne Fabriker för Porcellains-tillverkning, nemligen vid Rörstrand i Stockholms Stad och Gustafsberg i Stockholms Län, har värdet å de år 1833 åstadkomne tillverkningarne utgjort, vid Rörstrand 97,462 R:dr och vid Gustafsberg 80,090 R:dr eller tillsammans 177,552 R:dr. Denna summa understiger den å fabriktionsvärdet år 1832 beräknade med 2,314 R:dr. Då för bedrifvande af dessa begge verk, innehafvaren deraf undfått förlagslån ur Manufactur-Diskontofonden, har Collegium anställt besigtning å samma inrättningar och dervid funnit att rörelsen vid desse Fabriker ändamålsenligt fortsattes, att tillverkningen, i följd af förbättrade arbetsmetoder, vunnit en ökad fullkomlighet och att sålunda de vilkor, hvarunder desse lån få fortfarande innehafvas, blifvit behörigen iakttagne.

År 1833 importerades 117,297 \mathcal{R} utländskt Porcellaine, uppskattade till 40,676 R:dr och exporterades samma år Porcellaine af inhemska tillverkning för ett värde af 4,268 R:dr.

18:o *Såpsjuderierne.* Tillverkningen vid desse inrättningar, som till antalet voro 21 st., uppgick år 1833 till 14,894 fjerdingar Såpa, i värde ansedde till 107,038 R:dr. Denna tillverkning öfversteg sålunda produktionen år 1832, i kvantiteten med 1,076 fjerdingar och i värde med 7,361 R:dr. Importen af Såpa uppgick endast till 8 Lispund, i värde upptagne till 24 R:dr; men deremot exporterades af sådan vara 866 lispund, skattade till 2,598 R:dr; och synes häraf att inhemska fabrikationen af Såpa numera icke blott är tillräcklig att fylla behovet deraf inom Landet, utan äfven börjar blifva föremål för export till andra Länder.

19:o *Porter-tillverkningen.* Denna fabrikation åstadkommes endast vid det i större scala inrättade Bryggeriverk invid Götheborg, som äges af Handlanderne Nonnens & Lorents Konkursmassor, och uppgick tillverkningen derstädes år 1833 i värde till 72,925 R:dr, hvilket med 36,523 R:dr understiger tillverkningsvärdet år 1832. Förstnämnde år införtullades Porter och andra ölsorter, för ett värde af endast 738 R:dr; hvaremot exporten af sådane varor, utgjorde 70,074 kannor och 567 fat, uppskattade till 40,709 R:dr eller något, fast obetydligt, mera än året förut.

20:o *Fabrikerne för åstadkommande af Mekanisk Redskap.* Desse Fabriker, 10 till antalet, lemnade år 1833 en tillverkning af 77,347 R:drs vär-

de, hvilket öfversteg det å 1832 års tillverkning uppgifne värde, med 20,901 R:dr. Och har denna fabrikation hufvudsakligen blifvit åstadkommen vid det Bruksidkaren Morsing tillhörige Mekaniska Faktori i Nyköping, der tillverkningen utgjort i värde 58,000 R:dr, samt vid den af Mekanikus Ahlm i Norrköping inrättade verkstad, hvarest mekanisk redskap för Fabrikerne blifvit förfärdigad för ett värde af 11,447 R:dr. Bemålde Ahlm, som för bedrifvande af sistnämnde inrättning undfått ett lån af Manufaktur-Diskontfonden, har, efter hvad Collegium inhämtat, under sistlidet år utvidgat sin tillverkning och med utmärkt skicklighet fortsatt sin handtering; samt sålunda iakttagit hvad, såsom vilkor för lånets bibehållande, blifvit honom föreskrifvet.

Ehuru Motala Mekaniska Verkstad icke utgör en så beskaffad Fabriks-anläggning, hvarå det åligger Collegium att hafva uppmärksamhet fästad, har Collegium likväl, i anseende dertill att Götha Canal-Directionen undfått och innehar förlagslån och äfven Lånerätt i Manufaktur-Diskontfonden för samma verkstads bedrifvande, ansett sig i underdånighet böra anmäla att tillverkningarne vid verkstaden år 1833 uppgått till ett värde af 118,921 R:dr 43 sk. 10 r:st.

Samma år importerades mekanisk redskap för Fabrikerne och andra näringar till ett värde af 22,390 R:dr; hvaremot exporterade Machinerier af inhemsk tillverkning voro uppskattade till endast 476 R:dr.

21:0 *Stilgjuterierne*, hvilka till antalet utgöra 2:ne, nemligen ett i Stockholm och ett i Örebro, upptagas här, i anseende dertill, att ägarne af det förra, P. A. Norstedts Söner, erhållit och innehafva ett förlagslån af Manufaktur-Diskontfonden för bedrifvande af nämnde rörelse. Tillverkningen vid ofvannämnde 2:ne verk år 1833 utgjorde i värde 25,052 R:dr; hvaraf vid Norstedts Söners Fabrik Stilar blifvit gjutne för ett värde af 15,850 R:dr. Och hafva desse sistnämnde styrkt, att nämnde inrättning blifvit med omsorg och drift förvaltad och att de sålunda iakttagit hvad dem vid lånets beviljande blifvit föreskrifvet.

Tillverkningarne vid alla öfrige, af mångfaldigt slag, men af mindre omfattning varande Fabriks- och Manufaktur-handteringar, hvilka Collegium ansett utan ändamål att här speciellt upptaga, har år 1833 uppgått i värde till 777,785 R:dr och utgjorde Fabriks-verkstädernes antal 1,013 stycken.

Af hvad Collegium sålunda i underdånighet anført och ofvanåberopade Tabell Litt. A. jemväl upplyser, täckes Eder Kongl. Maj:t i Näder inhämta, att Fabriks- och Manufaktur-tillverkningarnes sammanräknade värde

år 1833 utgjort	11,021,725 R:dr.
Om nu derifrån afdrages det i Fabriksberättelsen för år 1832	
upptagne värde å samma års tillverkningar	10,159,396 R:dr,
så uppkommer en summa stor	<u>862,329 R:dr,</u>

som produktionsvärdet år 1833 öfverstiger det för år 1832 uppgifne tillverkningsbelopp. Och då denne, sålunda inträffade betydliga tillökning i Fabriksproduktionens värde år 1833 utöfver det belopp hvartill 1832 års tillverkningar blifvit uppskattade, ingalunda uppkommit i följd af förhöjde pris å samma års tillverkningar, utan, på sätt här förut visadt är, härledt sig från en verkliga åstadkommen större varumängd i nästan alla grenar af Fabriksrörelsen; så kan deraf med säkerhet den slutsats dragas, att Idkarne af denna handtering i allmänhet med drift och verksamhet omfattat sitt yrke och att, i följd deraf, Fabriksnäringen, i det hela taget, under sistlidet år vunnit en märklig tillväxt och förkofran.

Uppå antalet af de Fabriker, till hvars anläggande Collegium år 1833 utfärdat tillståndsbrief, äfvensom uppå de Privilegia Exclusiva på här i Riket förut okända uppfinningar i fabriks- och slöjdeväg, som Collegium, i följd af Eder Kongl. Maj:ts Nådiga befallning samma år, meddelt, får Collegium härjemte i underdånighet bifoga förteckningar, Litt. B. C.

Väfveri-näringen, betraktad såsom föremål för den enskilde husfliten, jemte andre husslöjder.

Enligt hvad Collegium uti dess förlidne år afgifne underdåniga Berättelse ådagalagt, utgör väfnads-industrien, utöfvad i enskilda hushåll, ett viktigt bidrag till folkets bärning och välstånd i flere delar af Riket. Denna handtering har ock, under de sednast förflutna åren, vunnit en betydlig utbildning och förkofran; och Collegium får nu, på sätt som följer, i underdånighet visa att detta tillfredsställande förhållande äfven år 1833 inträffat.

Enligt de till Collegium från Eder Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Elfsborgs Län inkomne uppgifter på kvantiteten af de, berörde år, i orten åstadkomne och afstämplade samt till andra delar af Riket förpassade väfveri-varor, har tillverkningen inom berörde Län utgjort:

Af Bomullsväfnader	2,656,307	alnar.	
Af Linneväfnader	721,011	D:o.	
Af Valmar och andra ylletyger	704,095	D:o.	
Väfnader af diverse blandadt slag	144,072	D:o.	4,225,485 alnar.
<hr/>			
Af Band, flere slag	1,669,338	alnar.	
Af Dukar, Västtyg och Täckan	853,804	st.	
samt af Strumpor och Vantar	50,537	par.	
Af Kronofogdarnes i Riket till Eder Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande afgifne närings-uppgifter upplyses, att, utöfver hvarje ords eget behof, blifvit år			

Transport 4,225,485 alnar.

Transport 4,225,485 alnar.

1833 i enskilde hushåll förfärdigade och utom orten försände:

I Wester-Norrlands Län Lärfter, gröfre och finare	468,000	alnar.
I Helsingland af Gefleborgs Län, gröfre Linneväfnad	732,000	D:o.
Hvarförutan blifvit från samma ort afyttrade 26,900 lispund Lin.		
I Calmar Län, väfnader af diverse slag	320,000	D:o.
I Hallands Län, Ylle- och Linneväfnad	280,000	D:o.
I Christianstads Län, Bolstervar m. m.	40,000	D:o.
I Jönköpings Län, Ylle- och Linneväfnad	23,500	D:o.
I Linköpings Län, Valmar och Linne	13,500	D:o.
I Götheborgs och Bohus Län, diverse väfnader	20,000	D:o.
I Nyköpings Län, Ylle- och Bomullsväfnad	16,400	D:o.
Å Gottland, Yllväfnader	15,000	D:o.
I Skaraborgs Län, Linneväfnad	13,500	D:o.
samt i Kronobergs, Fahlus, Jemtlands, Malmöhus och We- sterås Län, tillsammans	25,590	D:o.

Summa alnar egentliga Väfnader 6,192,975. —

oberäknadt det betydliga antal af Dukar m. m. jemte den quantitet Band, som, på sätt berördt är, blifvit i Elfsborgs Län åstadkomne. Och då åtskilliga Kronofogdar uppgifvit, huruledes svårighet i flere orter mött för vinnande af upplysningar i afseende på förhållandet med väfnadstillverkningen och beloppet af de väfnader som blifvit afyttrade, samt att de af sådan orsak icke varit i tillfälle att bestämma quantiteterna af de förfärdigade väfnaderne, ehuru, efter deras öfvertygelse, betydliga partier deraf blifvit ifrån orterne afsände till försäljning; så kan för gifvet antagas, att beloppet af åstadkomne husväfnader, berörde år, vida öfverstigit hvad här ofvan är vordet uppgifvet. Men om man äfven antager, att tillverkningen af sådane väfnader år 1833 endast uppgått till hvad här förut finnes beräknadt, och detta belopp jemföres med quantiteterna af de väfnader, hvilka för år 1832 blifvit uppgifne, utgörande 5,696,189 alnar; så finnes att 1833 års tillverkning öfverstigit den år 1832 åstadkomne med nära en half million alnar; hvarförutan bandtillverkningen sistlidet år äfven ökats med öfver en million alnar.

Såsom premier för den i Wester-Norrland åstadkomne tillverkningen af finare Lärfter, har år 1833 blifvit af Manufaktur-medlen utbetald en summa af 4,182 R:dr 15 sk. 6 r:st., som utgör 882 R:dr 38 sk. 2 r:st högre belopp än det, som år 1832 för sådant ändamål utgick.

Sedan

Sedan Enkan Anna Forselius i Linköping inrättat en Väfskola, hvarifrån flere skicklige Elever utgått, och hon för denna nyttiga anstalts utvidgande erhållit ett lånebidrag af Manufaktur-medlen; så har Magistraten der i Staden, i följd af Collegii föreskrift, att ärligen inkomma med berättelse i hvad skick Skolan sig befinner, för år 1833 uppgifvit att flere flickor derstädes berörde år nju tit undervisning i väfnadskonsten, och att inrättningen med omsorg och drift fortsattes.

I afseende på öfrige, i åtskillige Landsorter idkade och i Collegii sista underdåniga Berättelse omförmäldte husslöjder, hafva, enligt hvad Kronofogdarnes uppgifter föranleda, några anmärkningsvärda förändringar i förut uppgifne förhållanden, år 1833 icke inträffat, hvadan i underdånighet åberopas hvad Collegii nyssnämnde Berättelse i detta ämne innehåller.

Handtverkerierne:

Enär Handtverkarne icke äro, i följd af gällande författningar, förpligtade att uppgifva qvantiteten och värdet å af dem åstadkomne tillverkningar, och Collegium sålunda saknar all upplysning i nämnde afseenden, är Collegium icke i tillfälle att derom i underdånighet anmäla några speciella förhållanden, eller meddela andra upplysningar än hvartill ofvanåberopade och här i underdånighet bifogade förteckningar å Handtverkare m. m. under Litt. D. E. F. G. föranleda. Deraf inhemtas, vid jemförelse af de i samma ämnen afgifne förteckningar för år 1832: att Handsverksmästarnes i Städerna antal under år 1833 minskats med 80 st., men Gesällernes, Lärlingarnes och andre vid handtverken skattskrifne personer ökats med 321 stycken: att Idkare af andra handaslöjder, hvilka hvarken kunnat bestämdt hänföras till Handtverkare eller Fabrikanter, blifvit till antalet ökade med 18 st. och deras arbetare med 94 st.: att antalet af Handtverkare och Gerningsmän å Landet blifvit ökad med 56 st. och af deras Lärlingar med 47 st., samt att den bevillning till Kongl. Maj:t och Kronan, hvar till Handtverkarne i Rikets Städer och Idkarne af andre Handaslöjder blifvit, i och för deras rörelser, år 1833 taxerade, utgjort för Handtverkarne 102,519 R:dr och för de öfrige Idkarne 21,538 R:dr; hvaraf Handtverkarne och Idkarne i Stockholm ensamt blifvit påförde 68,993 R:dr, samt återstoden fördeld emellan samtliga Handtverkare och Idkare i Rikets öfrige Städer. Och churu den sålunda år 1833 debiterade bevillnings-summa icke varit särdeles högre, än den året förut påförde, och deraf följaktligen ej kan hämtas anledning till det om-döme att Handtverkerierne sistlidet år varit i ökad verksamhet; dock som, oak-tadt, på sätt nyss nämndt är, verkstädernes antal berörde år minskats med 80 st., behovet af Gesäller och Lärlingar i och för bedrifvande af de öfrige verk-

städerna i den mohn tilltagit, att de dervid använde arbetares antal ökats med 321 st.; så synes deraf den slutsats kunna dragas, att Handtverkerierne äfven berörde år varit så tillitade, att deras ldkare i allmänhet kunnat påräkna nödig och skälig arbetsförtjenst.

Collegium framhärdar med djupaste vördnad

Stormägtigste, Allernådigste Konung!

Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
Tjenare och Undersåter

C. D. SKOGMAN.

E. W. BRANDEL.

Stockholm den 12 December 1834

J. W. Borelius.

J e m f ö r e l s e - S a m m a n d r a g
för Åren 1832 och 1833.

Litt. A.

**General-Sammandrag öfver de vid Manufakturerna befintlige
Stolar och Arbetare samt Tillverkningsvärdet för nedanskrifne år.**

	År 1832.				År 1833.			
	Fabriker.	Stolar.	Arbetare.	Tillverkningsvärde.	Fabriker.	Stolar.	Arbetare.	Tillverkningsvärde.
Klädes-Fabriker . . .	105	483	2,894	3,018,067	101	528	3,135	3,283,294
Socker-Bruk	24	—	290	1,840,493	25	—	278	1,993,208
Tobaks-Fabriker . . .	79	—	701	838,460	80	—	704	880,107
Pappers-Bruk	90	—	1,287	573,922	93	—	1,373	580,951
Läder-Fabriker	206	—	579	519,188	211	—	604	554,907
Siden- D:o	20	366	612	471,613	22	438	721	477,645
Bomulls- och Linne- Fabriker	41	578	918	282,340	46	816	1,288	415,163
Färgerier	267	—	796	449,367	277	—	823	405,262
Glas-Bruk	13	—	446	302,550	13	—	460	300,048
Mechaniska Bomulls- Spinnerier	6	—	466	159,174	7	—	484	268,771
Porcellains-Bruk . . .	2	—	309	179,866	2	—	317	177,552
Segelduks-Fabriker . .	9	164	345	114,316	8	181	532	140,712
Olje-Slagerier	37	—	67	109,604	43	—	79	148,389
Såp-Sjuderier	21	—	51	99,677	21	—	52	107,038
Jern-Gjuterier	2	—	107	102,995	2	—	124	96,703
Mechaniska Redskaps- Fabriker	10	—	124	56,446	10	—	146	77,347
Band-Fabriker	12	97	131	80,099	9	97	131	73,295
Repslagerier	5	—	51	49,381	9	—	67	72,976
Porter-Bryggerier . . .	1	—	63	109,448	1	—	75	72,925
Cattuns-Tryckerier . .	5	—	84	42,916	7	—	159	70,529
Vaxljus-Fabriker . . .	7	—	25	54,181	7	—	25	52,057
Saffians- D:o	4	—	16	49,119	4	—	17	44,298
Silkes-Rederier	14	—	34	39,200	18	—	31	43,100
Ur-Fabriker	156	—	244	38,526	158	—	234	39,264
Parfumeri-Fabriker . .	13	—	16	27,745	12	—	18	35,205
Stofts- . . . D:o . . .	6	21	32	26,667	7	33	40	32,696
Ättike-Bryggerier . .	19	—	49	28,141	24	—	53	30,217
Diverse mindre Fa- briker	769	137	1,745	495,895	803	134	1,938	548,066
Summa	1,943	1,846	12,482	10,159,396	2,020	2,227	13,908	11,021,725

Litt. A.

Vid nedanskrifne Fabriker har, under loppet af åren 1832 och 1833, blifvit tillverkadt, nemligen:

	År 1832.	År 1833.
<i>Bomulls- och Linne-Väfnads-Fabriker.</i>		
Bomullslärfvt och Cattun Alnar	310,419	472,604
Dukar Stycken	46,450	58,703
Bomullstyg Alnar	63,678	165,751
Parkum d:o	4,476	4,960
Gångang d:o	91,603	106,429
Diverse Bomulls- och Linne-Väfnader . . . d:o	169,230	196,008
d:o d:o Stycken	2,494	2,205
<i>Band-Fabrikerne.</i>		
Siden-Band Stycken	27,273	29,193
d:o Alnar	2,290	200
Ylle- och Pardu-Band Stycken	948	2,608
Bomulls- d:o d:o	18,825	17,722
Siden-Snören och Fransar Alnar	150	110
<i>Klädes-Fabrikerne.</i>		
Fint Kläde Alnar	239,184	255,929
Medelfint d:o d:o	192,756	176,463
Groft d:o d:o	135,745	154,185
Diverse Väfnader d:o	76,500	71,635
d:o d:o Stycken	743	463
<i>Stofts-Fabrikerne.</i>		
Flanell Alnar	28,074	23,721
Flaggduk d:o	11,269	15,667
Mattväfnad d:o	2,025	2,851
Camlott d:o	—	74
Diverse Väfnader d:o	60	121
<i>Siden-Fabrikerne.</i>		
Taft Alnar	63,714	31,997
Satin d:o	13,015	10,881

		År 1832.	År 1833.
Flor	Alnar	14,414	8,162
Dukar	Stycken	96,544	106,375
Diverse Väfnader	Alnar	48,413	78,067
d:o d:o	Stycken	976	1,000
<i>Segelduks-Fabrikerne.</i>			
Segelduk	Alnar	179,876	227,510
Tälduk	d:o	24,294	21,280
<i>Cattuns-Tryckerierne.</i>			
Cattuns- och Meubel-Sitz	d:o	28,442	66,822
Border	d:o	—	50
Shawlar och Dukar	Stycken	49,304	94,915
Kappor, Klädningar och Förkläden	d:o	228	—
Garn	Skålpund	100	100
<i>Pappers-Bruken.</i>			
Regal- och Median-Papper	Ris	572	2,185
Post- d:o	d:o	4,577	5,650
Velin d:o	d:o	1,651	1,971
Skrif- och Concept- d:o	d:o	66,175	63,136
Tryck- d:o	d:o	48,637	52,620
Cardus- d:o	d:o	10,312	12,446
Maculatur- och Grå- d:o	d:o	50,449	51,392
Socket- d:o	d:o	2,500	482
Diverse sorter d:o	d:o	11,778	9,747½
d:o d:o	Lispund	5,888	5,706
d:o d:o	Stycken	29,170	75,075
<i>Såp-Sjuderierne.</i>			
Såpa	Fjerdingsar	13,818	14,894
<i>Socket-Bruken.</i>			
Raffinad-Socket	Skålpund	3,828,519	3,560,041
Melis- d:o	d:o	630,296	594,506

	År 1832.	År 1833.
Lump- och Puder-Socker Skålpund	103,621	523,583
Candi- d:o d:o	28,664	62,640
Kak- d:o d:o	—	460,320
Candi-, Mellan- och Brun Sirap d:o	2,978,391	3,167,084
<i>Tobaks-Fabrikerne.</i>		
Cardus-Tobak Skålpund	903,109	941,032
Bref- och Lös-Tobak samt Cigarrer d:o	7,768	2,024
Rull- och Präss-Tobak samt Pickanell d:o	704,510	683,596
Snus d:o	1,362,112	1,491,393
<i>Saffians-Fabriker.</i>		
Saffians-Skinn Stycken	14,974	21,427
<i>Olje-Slagerier.</i>		
Lin-Olja Kannor	52,610	68,427
Rof- d:o d:o	14,140	20,120
Kummin- d:o	—	65
Olje-Kakor Skeppund	1,494	1,950

Litt. B.

Förteckning på de Fabriks-anläggningar, för hvilka till-
stånds-resolutioner blifvit af Kongl. Maj:ts och Rikets
Commerce-Collegium utfärdade åren 1832 och 1833.

	1832.	1833.
Band-Fabriker	1	4
Blankläder, Fabrik för tillverkning af	1	—
Bomulls- och Linne-Fabriker	5	3
Bomulls-Spinnerier	2	—
Cattuns-Fabriker	1	3
Decaterings-Fabrik	—	1
Eau de Cologne-Fabrik	—	1
Färgerier	11	12
Färgstofvs-beredning, Fabrik för	—	1
Garfverier, Engelska	18	27
Handsk-Fabrik	1	1
Hatt-Fabriker, Silkes- och Bomullsfelb	5	4
Instrumentmakeri, musikaliskt	2	—
landtmäteri	1	—
mathematiskt	1	1
Kamulls-Spinneri	—	1
Kammakeri-Fabrik	1	2
Kimröksbruk	—	3
Klädes- och Ylle-Fabriker	13	12
Kort-Fabriker	2	1
Krukmakeri-Fabrik	1	—
Lack-Fabriker	3	—
Machiner och redskap för Fabrikernes behof, Fabrik för tillverkning af	2	4
Oljeslagerier	3	—
Pappersbruk	2	4
Pottaske-Raffinaderi	2	1
Repslageri-Fabriker	2	2
Saffians-Fabrik	1	—
Siden-Fabriker	2	5
Transport	83	93

	1832.	1833.
Transport	83	93
Siktduksväfnad af Messing och Jerntråd, Fabrik för tillverkning af	—	1
Silkesrederier	3	4
Skeppsbyggeri	—	1
Smides-Fabrik, Manufactur-	1	1
Snickeri-Fabriker	3	7
Sockerbruk	4	1
Spegel-Fabriker	3	1
Strump-Fabriker	—	4
Tapetmåleri	2	2
Tobaks- och Snus-Fabriker	8	6
Tvål- och Såp-Fabriker	4	3
Ur-Fabriker	7	6
Vagn-Fabriker	3	4
Vaxduks-Fabrik	—	1
Ätticke-Bryggerier	16	10
Öfverskärerier	2	1
Summa	139	146

Förteckning

på Privilegia Exclusiva, som blifvit af Kongl. Maj:ts och
Rikets Commerce-Collegium utfärdade år 1833

för

- ARENANDER, O. F., Bryggare, den 7 Februarii, på Åtta år, å en af honom uppfunnen blandning till beredande af obrändt tegel samt till ut- och invändig rappning å träbyggnader;
- ANCKARSVÄRD, C. H., Friherre, Öfverste och Riddare af Kongl. Svärds-Orden, den 6 Februarii, på Femton år, å tvenne konstförbättringar på ångmachiner;
- CARLING, OLOF, Professor, den 26 Julii, på Tio år, å ett instrument kalladt trigonograph;
- ELDER, W., den 31 Julii, på Femton år, å tillverkning af vitriol-olja på koppar- och svafvelkis;
- FLORY, C. Z., Fabriksidkare, den 4 November, på Sex år, å tillverkning af tagelväfnad med silkesränning;
- GASKOIN, JOHN SAMUEL, den 2 September, på Tio år, å en ny uppfinning att förvara trävirke för torr-röta och mask;
- PASCH, G. E., Professor, den 6 Februarii, på Femton år, å ett nytt sätt att rena trä-ättika.
-

Litt. D.

Sammandrag af de från Magistraterna till Kongl. Commerce-Collegium inkomne Förteckningar öfver Handtverkare med deras Gesäller, Lärlingar och andre vid arbetet skattskrifne personer för År 1833.

	Meſtare.	Gesäller.	Lärlingar.	Andre vid Handtverket skattskrifne personer.
Alingsås	41	22	35	—
Askersund	34	10	19	—
Arboga	57	37	38	3
Borås	71	42	63	4
Borgholm	30	3	11	—
Christianstad	111	127	165	6
Carlstad	74	44	61	—
Christinehamn	55	45	35	—
Calmar	110	47	116	—
Cimbritshamn	41	30	37	—
Carlskrona	147	87	209	—
Carlshamn	116	84	169	—
Eskilstuna	62	50	69	—
Enköping	84	40	34	—
Engelholm	—	—	—	—
Eksjö	62	81	—	—
Fahlköping	22	10	7	—
Fahlun	81	70	71	—
Falkenberg	39	11	14	—
Geſte	117	95	131	7
Götheborg	209	252	325	82
Grenna	22	11	13	—
Hjo	38	11	14	2
Transport	1,623	1,209	1,636	104

	Mastrar.	Gesäller.	Läringar.	Andra vid Handtvä- ket skattskriftne personer.
Transport	1,623	1,209	1,636	104
Hedemora	48	14	24	—
Hudiksvall	50	33	39	—
Hernösand	44	29	36	7
Helsingborg	86	51	95	2
Haparanda	8	4	3	—
Halmstad	78	55	54	—
Jönköping	126	90	117	—
Köping	56	20	21	—
Kongelf	21	4	7	—
Kongsbacka	22	4	5	—
Linköping	105	89	145	5
Lidköping	78	30	60	—
Lindsberg	30	8	—	—
Landskrona	45	18	48	25
Lund	78	82	132	—
Luleå	25	3	5	—
Laholm	50	13	17	—
Mariefred	25	7	13	—
Maricstad	43	28	38	—
Marstrand	8	3	—	—
Malmö	119	160	190	—
Norrköping	152	223	250	—
Nyköping	75	66	88	9
Nora	32	7	11	—
Norrtelje	48	17	34	—
Philipstad	17	10	6	—
Piteå	38	6	4	7
Söderköping	37	20	28	1
Transport	3,167	2,303	3,106	160

	Mästare.	Gesäller.	Lärlingar.	Andre vid Handtver- ket skattskrivne personer.
Transport	3,167	2,303	3,106	160
Skenninge	33	22	21	1
Strengnäs	39	14	17	—
Skara	38	15	16	—
Sköfde	28	5	7	—
Säther	27	17	17	—
Sala	63	32	35	—
Stockholm	996	1,609	2,184	199
Södertelje	39	32	49	—
Sigtuna	15	7	5	1
Söderhamn	68	26	18	—
Sundsvall	69	25	34	—
Skånör	3	1	1	—
Strömstad	27	7	15	—
Sölvitsborg	66	36	45	—
Thorshälla	15	4	9	—
Trosa	23	8	4	4
Ulrichamn	39	10	21	—
Upsala	103	150	185	—
Umeå	33	9	20	—
Uddevalla	75	31	66	—
Wadstena	39	20	43	—
Westerås	83	71	85	3
Wisby	90	40	108	8
Wenersborg	76	43	54	7
Waxholm	17	6	—	—
Wexjö	101	51	98	3
Westervik	48	39	47	4
Wimmerby	63	22	20	—
Transport	5,483	4,655	6,330	390

		Mästare.	Gesäller.	Läringar.	Andre vid Handver- ket skattekryfne personer.
	Transport	5,483	4,655	6,330	390
Warberg		54	19	37	—
Ystad		122	136	109	—
Åmål		52	21	35	—
Örebro		111	119	122	5
Östhammar		31	19	11	—
Öregrund		5	1	2	—
Östersund		25	3	6	—
	Summa	5,883	4,973	6,652	395

Litt. E.

Sammandrag af de från Magistraterne till Kongl. Commerce-Collegium inkomne förteckningar öfver Idkare af sådana Näringar, som ej kunna bestämdt hänföras till Handel eller Handverk och icke heller lyda under Hall-Rätt, för År 1833.

	Idkare.	Betyning i och för Näringen.	Andra i och för Näringen mantals-skrifna personer.
Alingsås	7	4	—
Askersund	9	2	1
Arboga	24	6	—
Borås	26	29	—
Borgholm	11	2	—
Christianstad	40	11	17
Carlstad	24	6	—
Christinehamn	20	4	16
Calmar	62	23	38
Cimbritshamn	27	11	—
Carlskrona	37	42	6
Carlshamn	26	7	13
Eskilstuna	18	23	—
Enköping	24	3	—
Engelholm	—	—	—
Eksjö	12	2	—
Falköping	4	4	—
Fahlun	62	9	—
Falkenberg	7	—	—
Geffe	165	25	51
Götheborg	133	48	3
Grenna	7	1	—
Transport	745	262	145

	Idkare.	Beljening i och för Näringsen.	Andra i och för Näringsen muntals- skrifna personer.
Transport	745	262	145
Hjo	7	—	—
Hedemora	8	5	—
Hudiksvall	143	2	—
Hernösand	11	9	5
Helsingborg	57	41	3
Haparanda	2	1	—
Halmstad	16	6	—
Jönköping	24	18	8
Köping	25	—	1
Kongelf	7	3	—
Kongsbacka	4	—	1
Linköping	61	32	10
Lidköping	10	11	—
Lindesberg	12	1	—
Landskrona	44	57	4
Lund	50	25	—
Luleå	1	—	—
Laholm	3	1	—
Mariefred	12	2	—
Mariestad	6	4	—
Marstrand	5	1	—
Malmö	81	52	—
Norrköping	89	51	1
Nyköping	24	16	10
Nora	14	4	—
Norrtelje	26	—	—
Philipstad	7	1	—
Piteå	6	2	3
Transport	1,500	607	191

	Idkare.	Betyning i och för Närings.	Andra i och för Närings mantals- skrifta personer.
Transport	1,500	607	191
Söderköping	15	5	—
Skenninge	24	12	5
Strengnäs	17	4	6
Skara	15	4	13
Sköfde	6	1	—
Säther	5	3	—
Sala	15	5	16
Stockholm	1,392	1,034	588
Södertelje	11	15	1
Sigtuna	13	1	—
Söderhamn	84	25	15
Sundsvall	117	7	—
Skanör	2	—	—
Strömstad	5	1	—
Sölvitsborg	21	2	1
Thorshälla	7	5	—
Trosa	42	—	22
Ulricehamn	6	1	—
Upsala	64	7	78
Umeå	7	1	—
Uddevalla	17	4	7
Wadstena	15	4	—
Westerås	63	29	16
Wisby	59	10	3
Wenersborg	28	8	1
Waxholm	24	1	—
Wexjö	28	29	6
Transport	3,602	1,825	969

		Idkare.	Belöning i och för Näringsen.	Andra i och för Näringsen mantals- skriftna personer.
	Transport	3,602	1,825	969
Westervik		15	6	—
Wimmerby		7	4	—
Warberg		13	6	—
Ystad		40	13	—
Åmål		11	15	1
Örebro		62	21	13
Östhammar		8	2	—
Öregrund		2	—	—
Östersund		7	2	—
	Summa	3,767	1,894	983

Litt. F.

Uppgift på den Bevillning, hvartill Handtverkare och Idkare af sådane Näringar, som hvarken kunna bestämdt hänföras till Handel eller Handverk och icke eller lyda under Hall-Rätt, uti Rikets Städer blifvit taxerade för år 1833, enligt de från Magistraterna inkomne Förteckningar.

	Beloppet af den taxerade Bevillningen.			
	För Handtverkare.		För Idkare.	
Alingsås	195	16	43	32
Askersund	149	24	64	—
Arboga	391	—	256	16
Borås	327	8	201	8
Borgholm	101	32	45	16
Christianstad	1,377	16	353	8
Carlstad	473	32	220	24
Christinehamn	391	8	116	16
Calmar	878	8	697	28
Cimbritshamn	206	24	68	24
Carlskrona	1,582	24	608	—
Carlshamn	830	32	199	24
Eskilstuna	340	4	142	16
Enköping	542	8	200	—
Engelholm	—	—	—	—
Eksjö	334	16	81	16
Fahlköping	55	—	34	—
Fahlun	786	—	354	—
Falkenberg	101	16	91	32
Gefle	1,197	24	1,223	—
Göteborg	2,292	16	2,282	8
Grenna	85	24	45	—
Hjo	179	24	88	32
Hedemora	266	16	145	40
Transport	13,084	36	7,562	4

								Beloppet af den taxerade Bevillningen.					
								För Handverkare.		För Idkare.			
Transport								13,084	36	—	7,562	4	—
Hudiksvall	381	12	—	437	8	—
Hernösand	353	16	—	104	32	—
Helsingborg	492	40	—	598	24	—
Haparanda	34	—	—	24	32	—
Halmstad	373	24	—	97	—	—
Jönköping	611	24	—	214	32	—
Köping	434	32	—	161	—	—
Kongelf	50	24	—	73	—	—
Kongsbacka	62	—	—	19	16	—
Linköping	790	24	—	611	40	—
Lidköping	340	24	—	106	8	—
Lindesberg	101	40	—	101	24	—
Landskrona	314	—	—	373	—	—
Lund	637	—	—	547	24	—
Luleå	83	16	—	8	—	—
Laholm	114	24	—	34	32	—
Mariefred	124	—	—	64	32	—
Mariestad	269	8	—	83	32	—
Marstrand	11	8	—	31	40	—
Malmö	981	8	—	867	32	—
Norrköping	2,436	40	—	2,130	19	—
Nyköping	593	4	—	308	—	—
Nora	119	—	—	114	24	—
Norrtelje	196	—	—	155	40	—
Philipstad	107	24	—	69	16	—
Piteå	139	24	—	45	32	—
Söderköping	193	—	—	147	—	—
Skenninge	111	24	—	64	16	—
Strengnäs	198	16	—	150	40	—
Transport								23,740	12	—	15,308	23	—

									Beloppet af den taxerade Bevillningen.					
									För Handtverkare.			För Idkare.		
Transport									23,740	12	—	15,308	23	—
Skara	130	32	—	146	—	—
Sköfde	68	—	—	35	16	—
Säther	167	8	—	44	24	—
Sala	419	32	—	263	—	—
Stockholm	68,993	8	—	} inncf. i Bevilln. för Handtverkare.	—	—
Södertelje	161	—	—		113	—
Sigtuna	75	—	—	75	—	—
Söderhamn	282	16	—	213	16	—
Sundsvall	371	8	—	571	16	—
Skånör	11	16	—	3	12	—
Strömstad	37	24	—	33	16	—
Sölvitsborg	332	20	—	154	24	—
Thorshälla	64	25	—	42	—	—
Trosa	50	—	—	85	16	—
Ulricehamn	136	32	—	33	—	—
Upsala	973	—	—	751	32	—
Umeå	144	36	—	47	8	—
Uddevalla	533	—	—	289	24	—
Wadstena	263	32	—	93	24	—
Westerås	712	24	—	681	—	—
Wisby	1,003	—	—	509	—	—
Wenersborg	366	40	—	161	8	—
Waxholm	54	—	—	94	8	—
Wexiö	624	36	—	428	44	—
Westervik	230	—	—	109	24	—
Wärby	225	32	—	76	16	—
Wäg	195	—	—	93	40	—
Ystad	728	—	—	370	—	—
Transport									101,095	1	—	20,827	7	—

		Beloppet af den taxerade Bevillningen.			
		För Handverkare.		För Idkare.	
	Transport	101,095	1 —	20,827	7 —
Åmål		184	24 —	47	5 —
Örebro		1,015	40 —	567	32 —
Östhammar		129	24 —	40	16 —
Öregrund		12	— —	8	32 —
Östersund		83	— —	47	16 —
Summa		102,519	41 —	21,538	15 —

STOCKHOLM, 1835.

Tryckt hos P. A. NORSTEDT & SÖNER, Kongl. Boktryckar

